

Strategieles Verbanden niveau B

Verbanden

Wat doe je in deze les?

Bij Nieuwsbegrip ga je vaak op zoek naar verbanden in de tekst.

Uitleg

Wat zijn **verbanden**?

Een tekst bestaat uit zinnen. Het zijn geen losse zinnen. De zinnen hebben iets met elkaar te maken. Tussen de zinnen bestaan **verbanden**. Bijvoorbeeld een opsomming, een oorzaak of een tegenstelling.

In deze les krijg je uitleg over verbanden tussen de zinnen in een tekst.

Doel van deze les:

Je kent de strategie verbanden leggen.

Je kent verschillende verbanden.

Je weet aan welke *signaalwoorden* je een verband kunt herkennen.

Verbanden

Zo staat het in het stappenplan

Bij stap 2 van het stappenplan ga je de tekst lezen:

2. Tijdens het lezen

Lees de tekst eerst globaal.

Zo weet je waar de tekst ongeveer over gaat.

Lees de tekst intensief en actief.

- Onderstreep belangrijke woorden en signaalwoorden.
- Let op de verbanden.
- Let op de opbouw van de tekst.
- Welke vragen roept de tekst bij je op?
- Denk aan wat je zelf al weet.
- Maak aantekeningen en/of een schema.
Heb je een goed beeld van de tekst?

Begrijp je nog wat je leest?

- Let tijdens het lezen op of je begrijpt wat je leest.
- Als je een woord niet begrijpt:
  - > Gebruik de woordhulp.
- Als je een klein stukje tekst niet begrijpt:
  - > Lees het stukje nog een keer en lees niet te snel.
  - > Probeer het in je eigen woorden te zeggen.

Tijdens het lezen let je ook op de verbanden tussen de zinnen.

Verbanden

Welke verbanden zijn er?

Welke verbanden kun je in een tekst tegenkomen? Je herkent een verband meestal aan een signaalwoord.

Voorbeeld:

Het heeft vannacht flink gesneeuwd. **Daardoor** zijn de wegen glad.

Oorzaak: Het heeft flink gesneeuwd.

Gevolg: De wegen zijn glad.

Aan het signaalwoord **daardoor** kun je zien dat het om een oorzaak en een gevolg gaat.

Dit zijn signaalwoorden en verbanden die in teksten staan.

Signaalwoord	Verband
omdat, doordat, want, immers, namelijk, vanwege, wegens, door, de oorzaak/reden is	Een oorzaak of een reden
zodat, daardoor, daarom, dus, dit leidt tot, het gevolg/het resultaat is/effect (daarvan) is, hierdoor	Een gevolg
Eerst, hierna, daarna, vervolgens, ten slotte, ten eerste, ten tweede, voordat, nadat, vroeger, later, om te beginnen, ook, daarnaast, bovendien, verder	Een volgorde of opsomming
Om ... te, voor, opdat, met de bedoeling te/om, de bedoeling is...	Een doel
Door ... te, door middel van, met behulp van, daarmee, met, op die/deze manier	Een middel
Als, indien, wanneer, onder voorwaarde dat, mits	Een voorwaarde
Zo, bijvoorbeeld, een voorbeeld hiervan is, zoals	Een voorbeeld
Hetzelfde als, overeenkomst, gelijk, net (zo)als, evenals, ook	Een overeenkomst
Maar, echter, toch, niet, (des)ondanks, niettemin, hoewel, daarentegen, in tegenstelling tot, integendeel, het tegenovergestelde, daartegenover	Een verschil of tegenstelling

Test jezelf

Lees de tabel met signaalwoorden en verbanden goed door.

Leg een blaadje over de kolom met verbanden. Weet je welke verbanden er bij de signaalwoorden horen?

Leg een blaadje over de kolom met signaalwoorden. Kun je voorbeelden geven van signaalwoorden bij de verbanden?

Verbanden

Zo werkt het

Hoe herken je verbanden tussen zinnen? Pak het zo aan:

1. Lees het stukje tekst goed. Let op signaalwoorden. Onderstreep of markeer de signaalwoorden.

Ik lees _____

_____

Ik zie _____

_____

2. Vraag je af: welk verband zou dit signaalwoord kunnen aangeven? Let op: er is soms meer dan één verband mogelijk.

Ik weet _____

_____

Dus ik denk _____

_____

3. Lees de zinnen eventueel nog een keer. Bedenk of het verband klopt.

Verbanden

Nu oefenen

OPDRACHT 1 Oefenen met verbanden

Werk samen. Gebruik het Hulpblad.

1. Eén van jullie leest de tekstballonnetjes hardop voor.
2. De ander stelt hier vragen over. Begrijpen jullie hoe het verbanden leggen aanpakt?

OPDRACHT 2 Aan de slag met verbanden

Jullie gaan op zoek naar signaalwoorden en naar zinnen met een oorzaak en een gevolg.

1. Lees eerst tekst 1.
2. Lees dan de zinnen en beantwoord de vragen. Gebruik het Hulpblad en de uitleg.

Tekst 1

De zon speelt verstoppertje

Op vrijdag 20 maart 2015 vond er in Europa een zonsverduistering plaats, die in Nederland 's ochtends te zien was. De maan schoof toen tussen de zon en de aarde door. De zon speelt niet vaak verstoppertje: dat doet ze pas opnieuw in 2021. Een zonsverduistering is dus een zeldzaam schouwspel.

5 Vlammen

Een zonsverduistering doet zich voor als de maan precies tussen de aarde en de zon in gaat staan. Doordat de maan voor de zon komt te staan, werpt die een schaduw op de aarde, alsof het nacht is. Tijdens een totale zonsverduistering is de zon een zwarte schijf en is de corona zichtbaar. De corona is een rand rond de zon van rode vlammen, die ontstaan door uitbarstingen op de zon. Die corona is er altijd, maar je ziet hem niet wanneer de zon gewoon schijnt. De vlammen zijn dan vanwege het felle zonlicht immers niet te zien.

Pikdonker

Afhankelijk van de plaats waar je bent, dekt de maan de zon wel of niet volledig af. Zo was op 20 maart 2015

boven de Faeröer eilanden

en Spitsbergen een totale zonsverduistering te zien. In Nederland echter was de zonsverduistering slechts gedeeltelijk, doordat de maan hier niet precies tussen de aarde en de zon stond, maar iets

20 hoger. De zon verdween toen voor meer dan 80% achter de maan. Op de afbeelding hierboven zie je dat de zonsverduistering in Nederland een gedeeltelijke was. Zo mooi als op deze afbeelding was het in werkelijkheid niet, want door bewolking in grote delen van het land was het schouwspel niet of maar heel vaag te zien.

Vreemde taferelen

- 25 Tijdens een zonsverduistering spelen zich op aarde vreemde taferelen af. De natuur weet het ook even niet meer: doordat het donker wordt, sluiten bloemen zich, gaan honden blaffen en houden vogels plots op met zingen. Voor alles en iedereen verandert klaarlichte dag even in duistere nacht. En de mensen? Die zijn in de ban van dit fenomeen, want dit maken ze bijna nooit mee. Hun
- 30 dagelijkse leven valt even stil en iedereen staart naar de hemel. Dat loont de moeite, maar wie verstandig is, die zet daarvoor zeker een eclipsbrilletje op.

Blind

- Zonder oogbescherming naar de zonsverduistering kijken, is namelijk niet aan te raden. Wie onbeschermd in het felle zonlicht kijkt, loopt daardoor gevaar de ogen te beschadigen of zelfs blind te worden. Daarom is de eclipsbril bedacht: een brilletje van karton met een speciale zonnefilter dat je
- 35 voor een klein bedrag kunt aanschaffen.

Naar: Nieuwsbegrip 2015

1. Lees regel 7: *Doordat de maan voor de zon komt te staan, werpt die een schaduw op de aarde, alsof het nacht is.*
  - A. Signaalwoord: _____
  - B. Oorzaak: _____
  - C. Gevolg: _____
2. Lees regel 10-11: *De vlammen zijn dan vanwege het felle zonlicht immers niet te zien.*
  - A. Signaalwoord: _____
  - B. Oorzaak: _____
  - C. Gevolg: _____
3. Lees regel 18-20: *In Nederland echter was de zonsverduistering slechts gedeeltelijk, doordat de maan hier niet precies tussen de aarde en de zon stond, maar iets hoger.*
  - A. Signaalwoord: _____
  - B. Oorzaak: _____
  - C. Gevolg: _____
4. Lees regel 22-23: *...want door bewolking in grote delen van het land was het schouwspel niet of maar heel vaag te zien.*

A. Signaalwoord: _____

B. Oorzaak: _____

C. Gevolg: _____

5. Lees regel 32-34: *Wie onbeschermd in het felle zonlicht kijkt, loopt daardoor gevaar de ogen te beschadigen of zelfs blind te worden.*

A. Signaalwoord: _____

B. Oorzaak: _____

C. Gevolg: _____

OPDRACHT 3 Op zoek naar verbanden

1. Lees tekst 2.

Tekst 2

Wonen op Mars

Het lijkt een droom: wonen op de planeet Mars. Zal het ooit werkelijkheid worden? Er zijn verschillende projecten op de wereld die bezig zijn met bemande reizen naar Mars. Maar makkelijk zal het niet zijn.

5 SpaceX

Elon Musk, bekend van zijn bedrijf dat elektrische auto's maakt, is ook oprichter van ruimtevaartbedrijf SpaceX. Hij denkt dat het mogelijk is om mensen binnen afzienbare tijd een retourtje Mars aan te bieden. Musk richtte SpaceX al in 2001 op met één doel: mensen op Mars zetten. 'We hebben lang geleden al mensen op de maan laten landen', zei hij destijds. 'Waarom zijn we toen niet verder gegaan?' Musks ruimtevaartbedrijf begon met het ontwikkelen van herbruikbare raketten. Daardoor kan veel geld bespaard worden. Een missie naar de rode planeet lijkt – met enig vallen en opstaan – nu steeds dichterbij te komen. Wanneer de eerste bemande reis daadwerkelijk gaat plaatsvinden is moeilijk te zeggen, maar volgens Musk moet dit al in de jaren '20 mogelijk zijn.

15 Mars One

Een ander project is Mars One. Mars One is een Nederlandse stichting met het doel om in 2027 een ruimtekolonie op de planeet Mars te stichten. Volgens planning zullen in 2026 vier mensen naar Mars gestuurd worden om de eerste bewoners van de planeet te worden. Het is niet de bedoeling dat ze terugkeren naar de aarde overigens. Dat zou namelijk te duur worden. Wel wil Mars One alles wereldwijd uitzenden via een televisieprogramma. Dat geldt niet alleen voor de reis naar Mars en de vestiging op de planeet, maar ook voor het kiezen van de Marsreizigers en hun training. Inmiddels zijn die kolonisten al geselecteerd en aan hun training begonnen.

Beren

Maar volgens deskundigen zijn de Marsprojecten te optimistisch, want er zijn heel wat beren op de weg. Ten eerste moet er een enorm grote raket voor gebouwd worden, die een grote brandstoftank moet meenemen. Maar onderweg moet de raket op zonne-energie werken, want de brandstof zal nodig zijn om te landen. Ook zal de landing op Mars geen koud kunstje zijn. Er is heel veel techniek nodig om ervoor te zorgen dat het ruimteschip zacht landt en niet neerstort. Ten tweede is het leven op Mars niet makkelijk. Er is geen zuurstof, maar wel schadelijke straling uit de ruimte. De grond is niet hetzelfde als die op aarde, waardoor je er niet gewoon eten op kunt verbouwen. Er schijnt water te zijn op de planeet, maar dat zit diep onder de grond. Er moet dus eerst iets uitgevonden worden om het naar boven te halen. Ten derde is het de vraag hoe mensen het ervaren. Altijd maar leven onder moeilijke omstandigheden, kunnen ze dat wel aan of worden ze overspannen? Er is nog een vierde punt: het zal ongelooflijk veel geld kosten om de reizen te maken en op Mars een kolonie te stichten.

- 35 De planningen van de verschillende Marsprojecten zullen daarom waarschijnlijk nog wel wat opschuiven. Maar spannend is het wel.

Naar: wikipedia.nl, nemokennislink.nl, nationalgeographic.nl

2. Onderstreep of markeer de signaalwoorden in de tekst. Welk verbanden komen het meeste voor in deze tekst?

Verbanden

Lukt het?

Hoe kun je verbanden zoeken in een tekst?
Vul het schrijfkader in.

Als ik op zoek ga naar verbanden in een tekst, dan _____

Tijdens het lezen _____

Ik _____

En ik _____

Daarna _____

Hulpblad

Verbanden

Zo doe je het

Hoi!

Ik ga op zoek naar de verbanden in een tekst.

Voor de zekerheid lees ik de zinnen nog een keer goed. Ik controleer of het verband klopt. Ja, ik snap het!

Als ik niet goed weet hoe het moet, gebruik ik het stappenplan.

Als ik een signaalwoord zie, onderstreep of markeer ik het.

Ik vraag me af welk verband het signaalwoord aangeeft.

Ik zie het woordje *als* ... Is het een voorwaarde?
En ik zie het woordje *maar* ... Dan was er toch een tegenstelling? Er zijn zo veel verbanden.

Wat hebben de zinnen met elkaar te maken?